

GS-Voorstel

Besluitnummer
PZH-2023-827502078
DOS-2023-0000151

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	14 maart 2023	n.v.t.

Onderwerp

Inrichting primaire fase asielopgave binnen Provincie Zuid-Holland

Advies

1. Vast te stellen het voorstel met adviezen over de primaire governance inrichting rondom de asielopvang opgave.
2. In te stemmen met het voorstel om de voorfinanciering van het benodigd budget voor de regio's en binnen de Provincie Zuid-Holland mee te nemen in besluitvorming door Provinciale Staten over de Voorjaarsnota 2023.
3. Vast te stellen de informerende brief van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten over de voorfinanciering en de brief aan de Veiligheidsregio Hollands Midden betreffende de duurzame asielopvang.
4. Vast te stellen de GS-brief aan de Veiligheidsregio Hollands Midden als reactie op hun brief van 10 februari 2023 aan GS over asielopvang.
5. Vast te stellen het afschrift van de GS-brief aan de Veiligheidsregio Hollands Midden aan de woonregio's Holland Rijnland en Midden-Holland.
6. Vast te stellen de publiekssamenvatting inzake de primaire inrichting van de asielopgave.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om in de brief aan PS:

- Aan de laatste alinea op p.2, over dat de structurele dekking vanaf 2024 wordt meegenomen met de Begroting 2024, een zin toe te voegen dat wij ervan uit gaan dat het Rijk dit dekt/we dit bij de Rijksoverheid proberen te verhalen en de provincie dit voorfinanciert. Voorkomen moet worden dat naar buiten uitgestraald wordt dat Zuid-Holland de dekking zelf al opgelost heeft;
- Een check te doen op een juist gebruik van de terminologie 'asielzoekers' en 'vluchtelingen' en dit waar nodig te corrigeren.

Afgesproken is om als aantekening op te nemen dat het onderwerp 'asielopgave' opgenomen wordt op het lijstje voor bij de Begroting 2024. Hiervoor is capaciteit in de organisatie nodig. Het betreft 2 fte. Dit is een gezamenlijke opgave. De provincie wacht niet tot het Rijk deze financiering gegeven heeft, maar gaat er nu al mee aan de slag. Tegen de tijd van het opstellen van de Begroting 2024 is duidelijk of de provincie het geld van het Rijk gekregen heeft, of niet. Op dat moment moet bekeken worden of dit in de Begroting moet landen en hoe.

Bijlagen

- brief van Veiligheidsregio Hollands Midden aan GS inzake asielopvang
- GS brief aan Veiligheidsregio Hollands Midden inzake asielopvang
- afschrift GS-brief aan Veiligheidsregio Hollands Midden inzake asielopvang aan woonregio's Holland Rijnland en Midden-Holland

- informerende brief GS aan PS over voorfinanciering en reactie brief Veiligheidsregio Hollands Midden betreffende invulling duurzame asielopvang
- ruimtelijke strategie primaire fase inrichting Asielopgave

1. Toelichting voor het College

Voorgeschiedenis

Op 15 november 2022 is in Gedeputeerde Staten gesproken over de consultatiereactie op het wetsvoorstel Gemeentelijke Taak Mogelijk Maken Asielopvangvoorzieningen. In dit GS-voorstel nemen wij u mee in een voorstel voor de primaire inrichting van het asieldossier binnen de Provincie Zuid-Holland. Op 6 februari is het advies van de Raad van State op het wetsvoorstel verschenen. Hierin wordt de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (JenV) geadviseerd om het wetsvoorstel aan te passen voordat het naar de Tweede Kamer gaat. Dit kan betekenen dat de invoering van de wet op zich laat wachten. Gezien het aantal huidige en benodigde plekken is het belangrijk om binnen de provincie Zuid-Holland hoe dan ook te beginnen met de realisatie van extra asielopvangplekken.

Opgave Zuid-Holland

Starten met de realisatie van nieuwe, duurzame (min. 5 jaar) opvangplekken is belangrijk omdat de nood aan opvangplekken hoog is. Het betreft hier een opgave waar de provincie en de gemeenten nog niet op zijn georganiseerd. In het wetsvoorstel wordt in de Memorie van Toelichting beoogd dat verdeling van de opgave plaatsvindt op inwoneraantal. Wij conformeren ons als provincie niet aan een verdeling op basis van inwoneraantal. Deze verdeling doet namelijk geen recht aan het verstedelijkt karakter, de druk op de ruimte en de woningbouwopgave in onze provincie. Wij hebben met de deelnemers van de Provinciale Regietafel (PRT) toegewerkt naar een verkenning van het realiseren van 10.000 plekken als tussenstap richting de totaalopgave van 18.593 benodigde plekken. Dat betekent op korte termijn een opgave van 8.500 te realiseren plekken. Het realiseren van deze plekken op korte termijn is belangrijk omdat er dit jaar landelijk 75.500 asielzoekers (niet zijnde Oekraïners) worden verwacht en ook de provincie Zuid-Holland hierin verantwoordelijkheid wil nemen.

Met de nieuwe wet verdwijnt de vrijblijvendheid voor gemeenten om asielzoekers op te vangen. Ook krijgt de provincie meer taken toebedeeld als het gaat om het ondersteunen van de regio's bij het komen tot planvorming, rapportage hierover aan het Rijk en in de toekomst ook toezicht. Om een vliegende start te kunnen maken met het realiseren van opvangplekken leggen wij het volgende voorstel aan u voor met betrekking tot capaciteit en financiering van de primaire fase. De bedoeling is om bij het vinden van opvangplekken de gemeenten en regio's de helpende hand te bieden. Door een deel van de regio op ons te nemen, verkleinen we de kans op een hausse aan ongeschikte locaties en kunnen we met beperkte capaciteit deze grote opgave het hoofd bieden. De scope van deze primaire fase is totdat er duidelijkheid komt over de financiering voor deze nieuwe taak vanuit het Rijk. Momenteel onderzoekt het Rijk de financiële gevolgen van de nieuwe wet asielopvang van het Rijk. Dan zal duidelijk worden hoeveel financiële middelen de gemeenten en de provincie zullen krijgen voor de nieuwe taken uit de wet. In de Memorie van Toelichting (MVT), behorende bij het wetsvoorstel, geeft het Rijk aan dat het uitgangspunt is dat gemeenten en provincies er als gevolg van het mogelijk maken van de opvang van asielzoekers financieel niet slechter voor komen te staan dan daarvoor.

Voorfinanciering

Omdat er nog veel onduidelijkheid is ten aanzien van onder andere de vergoeding van het Rijk aan de gemeenten, de definitieve uitwerking van de wet, hoe de regio's de opgave gaan oppakken en de ingangstermijn van de wet wordt voorgesteld om onderscheid te maken tussen een secundaire fase

van de opgave en een primaire fase die dient om de opgave in te richten. Het doel van de primaire fase is om op korte termijn invulling te geven aan het inrichten van de asielopgave en genoeg asielopvangplekken te realiseren. Met betrekking tot deze fase wordt voorgesteld om de capaciteitsbehoefte in de regio's en binnen PZH bij zowel Kabinet cdK als bij Wonen/Ruimtelijke ordening (Wonen/RO) werkzaamheden te (voor)financieren. Deze inrichting maakt onze provincie minder afhankelijk van het precieze ingangsmoment van de asielwet. We achten het belangrijk reeds te starten met het werven van capaciteit c.q. overbruggen met tijdelijke inhuurcapaciteit, omdat het werven ook enige tijd in beslag neemt. Indien GS c.q. PS positief besluiten op dit voorliggende voorstel dan kunnen we de benodigde stappen zetten om startklaar te raken.

De focus van de inzet van de capaciteit bij Kabinet cdK ligt op het ondersteunen van de regiotafels en de PRT. Dit is in lijn met de taak die vanuit de wet bij de cdK komt te liggen. De capaciteit die voor werkzaamheden binnen Wonen/RO wordt ingezet, richt zich op hulp bij het vinden van geschikte locaties, het inrichten van de intergemeentelijke plannen voor asielopvang (een aanzienlijke RO- en coördinatie-opgave), in samenwerking met het COA en colleges van B&W. Deze werkzaamheden komen bovenop de reeds bestaande werkzaamheden op het terrein van Wonen/RO. De primaire fase stopt zodra er duidelijkheid komt over financiële middelen vanuit het Rijk. Voor invulling van de primaire fase zien wij drie sporen.

Spoor 1: Bestuurlijk verkenner en ondersteunen van PRT en RRT's vanuit de gelden van het Rijk (3 fte)

Het zwaartepunt in het realiseren van de asielopgave in de provincie ligt bij de regio's. Door adviesbureau TwynstraGudde zijn wij geadviseerd onze regionale governance te behouden in de vorm van Regionale Regietafels (RRT's). De opgaven van deze afzonderlijke RRT's zijn in omvang vergelijkbaar met de opgaven van andere gehele provincies. De asielopgave is dan ook te groot om op een PRT effectief te behandelen en slagvaardigheid is nodig voor de opgave. De RRT's rapporteren terug aan de PRT. Binnen de provincie Zuid-Holland hanteren wij vijf regio's: Haaglanden, Holland-Rijnland, Midden-Holland, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid.

In het wetsvoorstel zijn gemeenten individueel verantwoordelijk voor het behalen van de taakstelling voor asielopvang. Gedwongen door de schaalgrootte van onze provincie vindt het gesprek over continuering, verlenging, aanpassing, verbouwing of sluiting van (bestaande) opvangvoorzieningen en accommodaties en locaties plaats aan de RRT in plaats van aan de PRT. Volgens het wetsvoorstel dient de PRT als een gremium van overleg tussen gemeenten om de provinciale asielopgave te vertalen in een taak voor bepaalde gemeenten die haalbaar en uitvoerbaar is. De monitoring van de voortgang vindt plaats op de PRT waarvan de cdK verslaggeving aflegt richting de minister van JenV.

Vanuit het Rijk komen gelden ter ondersteuning van de PRT's. Voor Zuid-Holland is via verdeling door het IPO een bedrag van € 300.000,- voor 2023 voorgesteld. Dit bedrag willen we inzetten voor een bestuurlijke verkenner en voor de ondersteuning van de RRT's en PRT. Ten aanzien van de bestuurlijke verkenner betreft het een tijdelijke functie van ongeveer een half jaar om de regio's in stelling te brengen deze opgave uit te voeren. Ten aanzien van de ondersteuning van de RRT's betreft het een structurele taak die in 2023 wordt gefinancierd uit de hierboven genoemde gelden. We verwachten dat in 2023 meer duidelijkheid komt over definitieve aan de provincie toegedeelde taken en de bijbehorende vergoeding hiervoor na 2024.

Spoor 2: RO inzet en coördinatie door provincie (2 fte wonen en 3 fte RO)

Het realiseren van een groot aantal nieuwe asielzoekerscentra vraagt strategiebepaling en als gevolg daarvan capaciteit. In bijlage 4 is de ruimtelijke strategie ten behoeve van de primaire fase beschreven. Deze strategie komt erop neer dat kleinere gemeentelijke - en regionale opvanglocaties in principe moeten voldoen aan de kaders van het provinciaal beleid. Deze locaties willen wij samen met de gemeenten in beeld brengen. Wij kunnen aangeven of en hoe initiatieven die niet voldoen aan het provinciale Omgevingsbeleid, onder bepaalde condities toch passend zijn te maken. Voor grotere locaties, regionale opvanglocaties, die een voorzieningen niveau kunnen bieden waar kleinere omliggende opvanglocaties gebruik van kunnen maken, willen wij als provincie altijd het gesprek aangaan en eventueel een voorstel aan PS doen voor opname van een '3ha-kaart locatie' in het provinciale Omgevingsbeleid. De beoogde extra inzet van 5 fte in de primaire fase is onderverdeeld in 2 fte voor Wonen en 3 fte voor RO:

2 fte voor Wonen gerelateerde werkzaamheden:

- Aanspreekpunt locatie gerelateerde vragen en coördinatie intergemeentelijke plannen (1fte)
- Coördinatie van de steeds groter wordende opgave op het gebied van asiel en huisvesting vergunninghouders (1fte)

Bij het vaststellen van de 30 fte wonen in het kader van herprioritering waren twee fte beoogd om invulling te geven aan het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) op asielopvang. 1 fte was beoogd voor coördinatie van het IBT op huisvesting vergunninghouders en asielopvang en 1 fte was beoogd voor de uitvoering van het IBT. Omdat in het wetsvoorstel uiteindelijk is opgenomen dat dit IBT maximaal de eerste 4 jaar bij het Rijk zal liggen, wordt voorgesteld het accent van deze twee fte, waartoe in GS reeds is besloten, te verschuiven en in te zetten voor coördinatie op de asielopgave en huisvesting vergunninghouders en het aanspreekpunt voor locatie gerelateerde vragen en coördinatie intergemeentelijke plannen. De asiel gerelateerde werkzaamheden ten aanzien van de inrichting worden nu ingevuld via een extern ingehuurd medewerker omdat de werkzaamheden nu al de huidige capaciteit te boven gaan.

3 fte voor RO gerelateerde werkzaamheden

Daarnaast zullen wij in gesprek gaan met de regio's op welke wijze zij beogen deze opgave in te richten en een analyse te maken welke gevolgen dit heeft voor de benodigde RO capaciteit bij de provincie. Om de regio's de helpende hand te bieden bij het bepalen van de locaties willen wij hier een deel regie op voeren. Wij beogen met de regio een scan uit te voeren om mogelijk geschikte locaties in beeld te brengen. Wij voorzien benodigde inzet in de primaire fase op:

- Het uitwerken van het instrumentarium voor RO (1 fte).
- Het opstellen en uitvoeren van een scan (Voor alsnog 1 fte, nader te bepalen op basis van het gesprek met de regio 1 fte per regio).
- Het pro-actief zoeken naar geschikte plekken vanuit ruimtelijk perspectief met regio's en gemeenten (1 fte).

Deze 5 fte's worden nu primair gezocht binnen de door GS eerder vastgestelde prioriteit Ruimte en Wonen. Hierin was deels rekening gehouden met een verzwaarde taak op basis van de toen bekende informatie uit in wording zijnde wetsvoorstel.

De precieze belasting op RO is in grote mate afhankelijk van de gekozen strategie. In de komende maanden zal dit verder worden ingericht en bijbehorend instrumentarium worden uitgewerkt. Indien blijkt dat de capaciteit tekort schiet, zal deze in de bredere afweging rond de totale arbeidscapaciteit opnieuw worden geagendeerd conform de door GS vastgestelde benadering van de arbeidscapaciteit.

Op verzoek van Gedeputeerde Staten onderzoeken we welke pressiemiddelen de provincie heeft in de periode dat het interbestuurlijk toezicht op de Asielwet bij het Rijk ligt. Dit gaat om maximaal de eerste vier jaar dat de wet in werking treedt. Dit onderzoek wordt in de komende weken afgerond waarna het aan Gedeputeerde Staten wordt teruggekoppeld.

Spoor 3: Coördinatie en RO in de regio's (1 fte per regio)

Om 10.000 opvangplekken te realiseren zijn ook in de regio's zelf middelen benodigd. Hierover worden gesprekken gevoerd met het Rijk. Bekend is dat het Rijk enkel regio's financieel zal ondersteunen als deze zich committeren aan concrete planvorming in realisatie van duurzame asielopvangplekken. Dit zal naar verwachting in de vorm van pilots gebeuren die mogelijk voorfinanciering behoeven. Drie van de vijf regio's in Zuid-Holland vallen binnen de scope van de pilot. In bijlage 5 hebben wij op basis van de nu bekende informatie vanuit de regio's een inschatting gemaakt van de werkzaamheden die nodig zijn om de opgave uit te voeren. In een deel van deze werkzaamheden willen wij als provincie de helpende hand bieden. Bijvoorbeeld bij het verkennen van mogelijke locaties en rapportage over de realisatie. Ook vinden wij het belangrijk een gelijklozend aanbod tot voorfinanciering te kunnen doen naar iedere regio.

De voorwaardelijkheid die het Rijk stelt aan het financieren van de regio's volgen wij. Er is alleen sprake van voorfinanciering indien de regio zich committeert aan concrete planvorming in realisatie van duurzame asielopvangplekken.

Op basis van de hierboven genoemde analyse en onder voorwaarde dat de regio zich committeert aan concrete planvorming in realisatie van duurzame asielopvangplekken wordt de primaire behoefte van de regio ingeschat op 1 fte (van € 100.000) per regio voor 2023. Hierbij is de grootte van de opgave per regio leidend. In het geval van woonregio's Holland Rijnland en Midden-Holland zal dan uitgegaan worden van een gezamenlijke opgave in vergelijking met de andere regio's. Indien voorfinanciering hierop benodigd is, zal dit neerkomen op een totaalbedrag van € 200.000,-. €100.000,- voor de woonregio's Holland Rijnland en Midden-Holland gezamenlijk en € 100.000,- voor veiligheidsregio Zuid Holland Zuid. Deze laatste regio heeft reeds aangegeven voor te financieren via de Veiligheidsregio.

Daarnaast is het mogelijk dat de twee regio's die nog niet meedoen aan de pilot van het Rijk binnenkort wel meedoen en daarmee ook voorfinanciering nodig hebben. Dit leidt tot €200.000,- extra. Dan zou het totaalbedrag neerkomen op € 400.000,-.

Voor de realisatie van asielopvangplekken zijn meer capaciteit en middelen nodig. Wanneer meer duidelijkheid is over wet, de inrichting in de regio's en de opgave wordt een aanvullend voorstel gedaan m.b.t. middelen voor de taak en hiermee wordt terugkomen bij GS.

Financieel en fiscaal kader

- Spoor 1: Tot het ontvangen van de voorgestelde gelden vanuit het IPO is het voorstel om dit te (voor)financieren vanuit Ambitie 1. Het gaat om een bedrag van € 300.000,-. Ruimte hiervoor zal gezocht worden binnen de bestaande middelen.

Totaalbedrag exclusief BTW : € 480.000,-

Ambitie: : Ambitie 1 – Samen werken aan Zuid-Holland

Toelichting benodigd bedrag: € 300.000,- voorfinanciering van de voorgestelde gelden voor de versterking van de PRT en € 180.000,- (50% van 90% x € 400.000,-) voorfinanciering versterking regio's.

Totaalbedrag exclusief BTW : € 180.000,-

Ambitie : Ambitie 6 – Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

Gezien de korte tijd die ons is gegeven om al een voorstel te doen voor de asielopgave wordt de dekking aangevraagd in de financiële ruimte. Eerst wordt onderzocht om dekking binnen de ambitie te zoeken voor het gevraagd bedrag.

Financiële risico's : Wanneer het Rijk niet of gedeeltelijk middelen beschikbaar stelt richting de provincie, betekend het dat maximaal 90% van € 400.000,- ten laste komt van de voorgefinancierde middelen. Voorfinanciering van 90% is voor 50% voor ambitie 1 en voor 50% voor ambitie 6. Het betreft een voorfinanciering voor alleen het jaar 2023. Dit betreffen uitgaven onder spoor 3. Indien het Rijk wel volledige middelen toekent, vallen de voorgefinancierde middelen terug naar het begrotingssaldo. Gezien het structurele karakter van de opgave en nog lopende gesprekken over de Rijksmiddelen, wordt de structurele dekking meegenomen met de Begroting 2024.

Arbeidscapaciteit: Om uitvoering te geven aan de primaire inrichting van de asielopgave heeft de opgave in totaal 5 fte extra nodig. Deze worden ingevuld binnen de eerder door GS vastgestelde prioriteit Ruimte en Wonen.

Juridisch kader

Op basis van Gemeentewet artikel 108, derde lid, en de Provinciewet artikel 105, derde lid, is het uitgangspunt reële compensatie van de extra kosten als gevolg van de activiteiten ten behoeve van het mogelijk maken van asielopvangvoorzieningen, overeenkomstig het wetsvoorstel ten behoeve van asielopvang.

2. Voorafgaande besluitvorming

Over het dwingend instrumentarium asielopvang is reeds in juni, oktober en november 2022 en in januari 2023 gesproken door Gedeputeerde Staten. De input van collega gedeputeerden is steeds meegenomen in de aanloop naar dit wetsvoorstel.

3. Proces

De wet is nog niet in werking getreden. De beoogde ingangsdatum van de wet was 1 februari 2023. Gezien het lopende proces van het wetsvoorstel is deze datum niet gehaald. Wij verwachten dat deze wet later in het jaar of pas in 2024 in werking zal treden.

4. Participatie en rolneming

Er is veelvuldig afstemming met de betrokken rijkspartijen van de Ministeries van J&V en BZK alsmede de uitvoeringspartners zoals COA en Leden van de Provinciale Regietafel.

5. Communicatiestrategie

Gezien de onduidelijkheden in het wetsvoorstel en wanneer de wet in werking zal treden is nog geen afstemming geweest over de communicatiestrategie.